

УДК 371.333:811.112.2

Лариса Крисак, кандидат педагогічних наук, викладач англійської мови
Вінницького технічного коледжу

ДИДАКТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ ДЛЯ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ АНГЛІЙСЬКОГО ПРОФЕСІЙНОГО ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ

У статті теоретично обгрунтовано і здійснено відбір дидактичного матеріалу та засобів навчання для майбутніх лікарів англійського професійного діалогічного мовлення за трьома групами критеріїв. Перша група стосується відбору фахових автентичних аудіо- та відеоматеріалів. Фахові креолізовані тексти складають другу групу. До третьої групи ввійшли критерії добору мовного матеріалу. Встановлено, що досягнення високого рівня сформованості в майбутніх лікарів вести англійськомовний професійний діалог можливе за умови використання автентичних аудіо- та відеоматеріалів, а також авторського аудіовізуального комбінаторного словника "AUVIS" як основних засобів навчання.

Ключові слова: критерії добору, дидактичний матеріал, англійське професійне діалогічне мовлення, майбутні лікарі.

Лит. 13.

Лариса Крысак, кандидат педагогических наук, преподаватель английского языка
Винницкого технического колледжа

ДИДАКТИЧЕСКИЙ МАТЕРИАЛ ДЛЯ ОБУЧЕНИЯ БУДУЩИХ ВРАЧЕЙ АНГЛИЙСКОЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДИАЛОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ

В статье теоретически обоснован и осуществлен отбор дидактического материала и средств обучения для будущих врачей английской профессиональной диалогической речи по трем группам критериев. Первая группа касается отбора профессиональных аутентичных аудио- и видеоматериалов. Профессиональные креолизованные тексты составляют вторую группу. В третью группу вошли критерии отбора языкового материала. Установлено, что достижение высокого уровня сформированности умений у будущих врачей вести английский профессиональный диалог возможно при условии использования аутентичных аудио- и видеоматериалов, а также авторского аудиовизуального комбинаторного словаря "AUVIS" как основных средств обучения.

Ключевые слова: критерии отбора, дидактический материал, английская профессиональная диалогическая речь, будущие врачи.

Larysa Krysak, Ph.D. (Pedagogy),
Lecturer of English, Vinnytsya Technical College

DIDACTIC MATERIAL FOR TRAINING THE ENGLISH PROFESSIONAL DIALOGIC SPEECH OF FUTURE DOCTORS

The author theoretically justifies and carries out the selection of materials of teaching the English professional dialogical speech of future doctors into the three groups of criteria. The first group concerns the selection of authentic professional audio- and video materials. The professional creolized texts constitute the second group. The third group includes criteria for the linguistic material selection. Achieving a high level of skills formation of future physicians to conduct the English professional dialogue speech is possible in the case of usage of authentic audio and video as well as an audio-visual combinatory dictionary "AUVIS" as the basic means of training.

Keywords: selection criteria, the teaching materials, English professional dialogical speech, the future doctors.

Постановка проблеми. Англійське професійне діалогічне мовлення (АПДМ) для лікарів є організованою системою мовлення, що використовується представниками медичної галузі для спілкування в професійних ситуаціях. Відтак, відбір дидактичного матеріалу та засобів навчання для майбутніх лікарів ґрунтується на основі комунікативних ситуацій та комунікативних намірів для реалізації певних професійних задач.

Практика організації процесу професійно

орієнтованого навчання англійської мови свідчить про те, що дидактичні матеріали повинні відповідати таким основним вимогам: відображати специфіку спеціальності; відповідати критеріям методичної автентичності; сприяти розвитку комунікативних навичок; будуватися за принципом проблемності; надавати лінгвістичну інформацію відповідного рівня; враховувати рівень професійної та мовної підготовки студентів [9].

Аналіз основних досліджень і публікацій.

До проблеми відбору дидактичного матеріалу

для навчання фахівців різного профілю зверталось багато вчених, зокрема О. Бігіч, Н. Бичкова, С. Кіржнер, О. Конотоп, Л. Котлярова, Я. Окопна, І. Сімкова, І. Чірва та ін. Так, Л. Максименко запропонувала критерії відбору автентичних аудіотекстів для навчання майбутніх менеджерів професійно спрямованого іншомовного діалогу. У свою чергу, Т. Коробейнікова зупинилася на відборі автентичних відеоматеріалів для навчання діалогічного мовлення майбутніх вчителів іноземних мов. Л. Гаспарян визначила критерії для відбору креолізованих текстів для навчання студентів медичних спеціальностей англійського професійного спілкування.

Проте відбір дидактичних матеріалів для навчання майбутніх лікарів англійського професійного діалогічного мовлення висвітлений недостатньо.

Метою статті є визначення критеріїв відбору дидактичного матеріалу та засобів навчання, які будуть використовуватись на аудиторних заняттях та під час самостійної роботи в процесі навчання майбутніх лікарів АПДМ.

Виклад основного матеріалу дослідження. З метою відбору дидактичного матеріалу для навчання АПДМ майбутніх лікарів ми виокремили типові комунікативні ситуації, в яких відбувається професійне спілкування майбутніх лікарів та комунікативні наміри, якими вони повинні оволодіти.

Дослідниця Г. Рогова розглядає комунікативні ситуації як відтворення та імітування типових ситуацій реального життя учасників комунікації [12, 42].

Л. Гаспарян визначає комунікативну ситуацію через сукупність ситуативних змінних умов спілкування: суб'єктів спілкування (адресант і адресат); місце і час спілкування; мета спілкування; спосіб спілкування; засоби спілкування (вербальні, невербальні паралінгвістичні); відносини між суб'єктами спілкування; тональність спілкування [3, 80].

Виходячи із зазначеного, під час навчання майбутніх лікарів АПДМ слід створювати такі комунікативні ситуації, які мають професійну значущість та дозволяють розвивати англійське комунікативне вміння у діалогічному мовленні. Імітування професійної діяльності в навчальних умовах відбувається на основі створення комплексу різноманітних ситуацій, що впливають із комунікативних потреб майбутніх лікарів. Отже, методичний сенс має типова ситуація спілкування лікарів з пацієнтами.

Далі складемо перелік типових ситуацій спілкування лікарів, задля чого проаналізуємо

реальні ситуації фахового спілкування. Вони відображені у календарно-тематичних планах базових медичних дисциплін у Вінницькому національному медичному університеті ім. М. Пирогова (“Пропедевтика внутрішніх хвороб”, “Пропедевтика дитячих хвороб”, “Анатомія людини”, “Догляд за хворими”).

На цьому ґрунті нами виокремлено комунікативні ситуації, які є типовими і можуть бути покладені в основу навчання АПДМ майбутніх лікарів. Це такі типові ситуації як: “Первинний огляд пацієнта”, “Збір анамнезу”, “Встановлення діагнозу”, “Призначення лікування”, які є складниками основної комунікативної ситуації “Медична консультація”. Наш вибір обумовлений тим, що комунікативна ситуація “Медична консультація” являє собою форму і спосіб вирішення цілого комплексу типових для професії лікаря проблемних завдань.

У певній комунікативній ситуації у комуніканта виникає мотив висловлювання, тобто *комунікативний намір*. Конкретизація мети висловлювання в межах певної мовленнєвої ситуації здійснюється за допомогою комунікативних намірів. Комунікативний намір визначає роль мовця як учасника спілкування та конкретну мету його висловлювання [9, 143].

Для навчання майбутніх лікарів АПДМ релевантним є здійснення та актуалізація таких *комунікативних намірів*: 1) *запит інформації* – з'ясувати причину звернення хворої людини; 2) *вираз інтересу* – показати пацієнту, що його здоров'я турбує лікаря; 3) *вираз співчуття* – при важкому перебігу захворювання проявити розуміння; 4) *заспокоєння* – заспокоїти пацієнта впродовж консультації; 5) *порада* – надати пораду пацієнту щодо харчування, дієти, способу життя; 6) *рекомендація* – рекомендувати схеми лікування, ефективні та прийнятні для пацієнта; 7) *роз'яснення* – пояснити значення медичних термінів та препаратів у разі потреби; 8) *аргументація* – аргументувати ту чи іншу схему лікування або обстеження; 9) *переконання* – переконати пацієнта щодо лікування або додаткового обстеження; 10) *дозвіл* – дозволити відміну препарату або припинення дієти; 11) *заборона* – заборонити палити, надмірне вживання їжі; 12) *попередження* – попередити про можливі наслідки в разі відмови приймати курс лікування, можливості протипоказань та алергічних проявів.

Виділені типові ситуації та комунікативні наміри уможливили визначення критеріїв відбору дидактичного матеріалу, які безпосередньо пов'язані з метою навчання АПДМ. Критерії

відбору дидактичного матеріалу ми умовно розподілили на три групи: перша група стосується відбору фахових автентичних аудіо- та відеоматеріалів; друга група – фахових креолізованих текстів; третя група – мовного матеріалу (лексичний, граматичний, фонетичний).

Розглянемо *першу групу критеріїв*, а саме відбір автентичних аудіо- та відеоматеріалів.

За відсутності реальних умов професійної англійської комунікації великого значення набуває використання таких засобів навчання, які б максимально наблизили процес вивчення англійської мови до ситуацій реального та професійного спілкування [8, 85; 13].

У цьому контексті, ефективними засобами навчання виступають фахові автентичні аудіо та відеоматеріали. Відтак, особливого значення набувають питання, якими повинні бути фахові автентичні аудіо та відеоматеріали для навчання майбутніх лікарів АПДМ, які вимоги пред'являються до них та за якими критеріями необхідно проводити відбір.

До критеріїв відбору аудіо- та відеоматеріалів ми відносимо критерії: автентичності; відповідності програмним вимогам; прагматичності; професійної та інформаційної цінності; доступності та посиленості; стилістичної диференціації; нормативності мовлення; співвідношення вербальних та невербальних компонентів діалогу; тривалості звучання; авторитетності джерела [5, 62 – 75; 6; 8, 83 – 90; 13].

У методичній літературі рекомендують обирати такі аудіо- та відеофрагменти, що запозичені з автентичних художніх або документальних фільмів, відео-курсів, програм, записаних в прямому ефірі, навчальних курсів Британського видавництва [3, 7].

Відтак, нами було відібрано понад 30 автентичних фрагментів з художніх фільмів, навчальних програм Британського видавництва (Oxford, Cambridge, Express Publishing), матеріалів веб-сайтів, які знаходяться у відкритому доступі. Відібрані фрагменти відповідають всім вищезазначеним критеріям. Вони є прикладом реальної фахової комунікації в діаді “лікар-пацієнт”, містять актуальні професійні проблеми (обстеження пацієнта, призначення лікування), що дозволяє студентам змодельювати навчальні ситуації під час ділової гри.

Варто наголосити, що зразки діалогів повинні відповідати сучасним нормам та стандартам англійської мови, відповідати критерію нормативності мовлення [8, 88]. У даному контексті доцільно використовувати відеоматеріали, які демонструють типові ситуації професійного

спілкування в межах медичної галузі. Репрезентативність англійського медичного дискурсу полягає в представленні особливостей реалізації типових висловлювань британських та американських лікарів під час спілкування на фаховому рівні, наприклад, проведення медичних консультацій, адекватне інтерпретування клінічної інформації при встановленні діагнозу, надання рекомендацій стосовно схем лікування.

Стилістична диференціація передбачає відбір таких, які демонструють типові стилі лікарів, зокрема напівофіційний та розмовно-побутовий. У розмовному стилі (характерно для пацієнта) вживають переважно побутову лексику, фразеологізми, вставні слова, вигуки, неповні речення. Напівофіційному стилю (характерно для лікаря) притаманні повні речення, медичні терміни, логічність, точність, обґрунтованість викладу. За критерієм стилістичної диференціації ми відібрали діалоги-зразки з серіями діалогічних єдностей (ДС), які є типовими для медичного спілкування.

Відібрані зразки також повинні відповідати тематиці занять та типовим ситуаціям спілкування, бути тематично насиченими, цікавими, містити необхідний мовний матеріал (лексичний, граматичний та фонетичний), що відповідає критерію *професійної та інформаційної цінності* [13].

Критерій *доступності* вимагає, щоб діалоги-зразки, були посильними для студентів та відповідали програмним вимогам. Граматичний, фонетичний та лексичний матеріал, який використовується в діалогах, має відповідати підтемам модулів, зазначених у чинних освітніх програмних документах медичного ВНЗ.

Критерій *співвідношення вербальних і невербальних компонентів* означає, що в зразках невербальна поведінка комунікантів має відображати їхнє мовлення. Візуальна інформація (мова тіла, жести, одяг, чіткість зображення та звуку), представлена в відеоматеріалах, дає студентам можливість бачити більше того, що воничують, та інтерпретувати текст ширше, оскільки наявний відеоряд, по відношенню до словесного наповнення, здатен частково компенсувати недостатнє знання мови [1, 23].

Студент одночасно знайомиться з процесом створення мовленнєвого висловлювання у відповідній ситуації спілкування, а зображення та наявність невербальних складників є наочністю, яка презентується за допомогою відеоматеріалів [1, 42]. Упродовж перегляду відеофрагментів студенти зосереджуються та намагаються запам'ятати більше інформації.

Критерій *обсягу діалогу-зразка* передбачає

обмеженість тривалості його звучання. Згідно з вимогами робочих програм наприкінці другого року вивчення англійської мови майбутні лікарі здатні розуміти усне мовлення в нормальному темпі в межах 2 – 3 хвилин звучання [7, 72].

Критерій *авторитетності Інтернет-джерела* [2, 97] забезпечується шляхом використання таких джерел, як офіційні сайти, освітні веб-ресурси для навчання медичних фахівців, електронні посібники, словники та методичні комплекси.

Перейдемо до *другої групи* критеріїв відбору дидактичного матеріалу для навчання майбутніх лікарів, а саме розглянемо особливості добору фахових текстів, зокрема креолізованих, що дозволяють студентам поповнити словниковий запас фахової лексики та ефективно взаємодіяти під час продукування діалогів.

Сьогодні дослідники тексту не обмежуються аналізом лише його вербальної складової, а звертають велику увагу на текст як семіотично ускладнену структуру. Це призвело до виникнення нової характеристики тексту з позиції наявності у ньому несловесних елементів – креолізованості [4, 216 – 219].

Під *креолізованими* текстами розуміють тексти, фактура яких складається з двох частин: вербальної та невербальної [4, 180]. Креолізований текст складається з семіотичних знаків. Це можуть бути вербальні елементи, графічні символи, малюнки, зображення, діаграми, схеми, графіки тощо.

Слідом за Л. Гаспарян, ми вважаємо, що креолізовані тексти є ефективними в процесі навчання майбутніх лікарів АПДМ тому, що вони привертають увагу студента до текстових фрагментів, та допомагають краще осмислити та інтерпретувати потрібну інформацію [3, 111 – 114].

З точки зору лінгвістики, медична карта пацієнта може розглядатися як креолізований текст, в якому представлені певні види семіотичних знаків: графі для фіксації температури; результати лабораторних досліджень; схематичні зображення людського тіла і органів для позначення локалізації болю; записи ЕКГ; знімки УЗД та ін.

Цінність таких текстів полягає у тому, що маючи на руках медичну карту пацієнта, можна відтворити комунікативну ситуацію у межах медичної консультації. Креолізований текст в цьому випадку виступає засобом навчання і може розглядатись як сценарний фрейм ділової гри на аудиторному занятті [3, 210]. Під час добору креолізованих текстів ми опиралися на такі критерії: професійної та інформаційної цінності,

функціонального та стилістичного співвідношення, автентичності, новизни, наявності невербальних елементів.

За критерієм *професійної спрямованості та інформаційної цінності* [1; 7; 9, 81] тексти повинні відображати майбутню сферу діяльності та тематику. У нашому випадку, це надання лікарем медичної допомоги пацієнту в разі його звернення.

За критерієм *функціонального та стилістичного співвідношення* означає, необхідно звертати увагу на наявність фахової мови (наявність відповідних лексичних одиниць).

За критерієм *автентичності*, це має бути креолізований текст, який спочатку не був призначений для навчальних цілей. Слідом за Є. Носонович [10, 6 – 12], автентичність ми розглядаємо, як наближення організації навчального процесу до реального іншомовного середовища.

Критерій *новизни* забезпечує підвищення мотивації до навчання. Як зазначав Є. Пассов [11, 107], для розвитку інтересу до оволодіння мовленнєвими вміннями необхідно постійне впровадження новизни в усі елементи навчального процесу. Критерій новизни забезпечується шляхом введення ново цікавої, з точки зору професійного спрямування, пізнавальної інформації [7, 73].

Далі розглянемо *третю групу критеріїв* добору мовного матеріалу, а саме, відбір лексичного, граматичного та фонетичного матеріалу.

У процесі добору зразків діалогів для навчання майбутніх лікарів АПДМ доцільно провести аналіз уживаних у дібраних аудіо- та відео фрагментах, креолізованих текстах лексичних і граматичних одиниць.

Аналіз робіт науковців (Т. Басва, Л. Гаспарян, О. Петрашук, Л. Русалкіна та ін.), які займалися дослідженнями діалогічного мовлення в медичній галузі, показав, що мова лікарів відрізняється: 1) системою медичних термінів, необхідних для адекватного вираження медичних понять; 2) значною клішованістю та еліптичністю реплік; 3) фразеологічністю мовлення; 4) наявністю “готових” мовленнєвих одиниць, заповнювачів мовчання, стягнених форм; 5) лаконічністю реплік та стислістю; 6) наявністю імперативних речень, спрощень синтаксичних конструкцій; 7) поширеністю інверсій, що призводять до ненормативності; 8) засобів експресії; 9) наявністю питальних речень; 10) наявністю пом’якшених директив.

Основними критеріями відбору фахової лексики на основі відібраних аудіо- та

відеофрагментів були критерії: професійної спрямованості [7, 74; 8], комунікативної та семантичної цінності, сполучуваності та частотності.

Критерій *професійної спрямованості* відображає специфіку АПДМ майбутніх лікарів та забезпечує ефективність протікання фахової комунікації.

Критерій *комунікативної цінності* передбачає добір матеріалу з точки зору його важливості для реалізації комунікативного наміру: заспокоєння пацієнта – *don't worry*; з'ясування скарги пацієнта – *let me examine your baby*; заборона – *to avoid*; дозвіл – *to permit*; згода – *to agree*.

За критерієм *семантичної цінності* нами було дібрано лексичний матеріал, який означає важливі поняття, що належать до медичної галузі: *inflammation, causative agent, malady, severe onset, ailment, blood pressure, treatment, therapy, disease, headache, abdominal pain, digestive tract etc.*

Також були дібрані нейтральні слова, “кліше”, сталі сполучення: *I see, well, so, well done, good, it sounds great, surely etc.*

За критерієм *частотності*, ми звертали увагу на велику кількість аббревіатур, що характерні для АПОДМ. Багато аббревіатур, які вживаються в медичній комунікації: *AIDS (acquired immunodeficiency syndrome) – синдром набутого імунodefіціту; ARI (acute respiratory infection) – гостра респіраторна інфекція; CVD (cardiovascular disease) – серцево-судинне захворювання* тощо. Також, у АПОДМ лікарів є аббревіатури, які існують лише в АМ: *bl (blood) – кров; GP (general practitioner) – лікар загальної практики; wt (weight) – вага; XR (X-ray) – рентген*. Існує безліч скорочень, які використовуються під час оформлення медичної документації (історія хвороби, виписки з амбулаторної картки пацієнта): *c/o (complaints of) – скарги пацієнта на; D (dosage) – доза; D & V (diarrhoea and vomiting) – пронос та блювання; Hb (haemoglobin) – вміст гемоглобіну; PE (physical examination) – фізичний огляд*.

Основними критеріями відбору граматичного та фонетичного мінімуму були критерії частотності та необхідності. Спираючись на відібрані зразки, ми звертали увагу на інтонаційне оформлення питальних речень, логічний наголос медичних термінів та складних словосполучень.

Весь дидактичний матеріал ми систематизували та упорядкували в розробленому нами аудіовізуальному комбінаторному словнику “AUVIS”, який сьогодні виступає новітнім

засобом відповідного навчання в українській практиці. Словник “AUVIS” охоплює понад 300 слів та виразів, що найчастіше вживаються в медичній галузі. Для позначення вимови слів та медичних термінів використано міжнародні знаки фонетичної транскрипції. “AUVIS” уміщує дев'ять основних розділів: “Introduction”, “Human Body Systems”, “Common Diseases”, “Taking a History”, “Dialogues”, “Useful Phrases for Successful Communication”, “Non-verbal Signs”, “Abbreviation”, “Extra”.

Висновки. Таким чином, ми обґрунтували вибір дидактичного матеріалу, який доцільно використовувати у процесі навчання лікарів англійського професійного діалогічного мовлення та визначили критерії відбору зазначених навчальних матеріалів.

Досягнення високого рівня сформованості в майбутніх лікарів вести англійське професійне спілкування можливе за умови використання автентичних аудіо- та відеоматеріалів, креолізованих текстів, інформаційних серверів мережі Інтернет, а також аудіовізуального комбінаторного словника “AUVIS” як основних засобів навчання.

Література

1. Бичкова Н.І. Основи використання відеофонограми та фонограми для навчання іноземних мов: [монографія] / Наталія Іванівна Бичкова. – К.: Віпол, 1999. – Ч. I. – 107 с.
2. Верёвкина-Рахальская Ю.Н. Методика использования Интернет ресурсов в формировании коммуникативной компетенции студентов специализированных вузов на материале общественно-политической тематики: дис. ... канд. пед. наук.: 13.00.02 / Верёвкина-Рахальская Юлия Николаевна. – М., 2007. – 291 с.
3. Гаспарян Л.А. Обучение иноязычному устному речевому общению будущего врача в сфере практического здравоохранения: дис. ... канд. пед. наук.: 13.00.02. – Екатеринбург, 2014. – 241 с.
4. Данилюк С.С. Використання графічних засобів у текстах електронної пошти // Наукові записки. Серія: Філологія. – Вінниця: ВДПУ, 2009. – С. 216 – 219.
5. Кіржнер С.Е. Навчання майбутніх юристів усного професійно спрямованого англійського монологічного мовлення з використанням автентичної відеофонограми: дис. ... кандидата пед. наук.: 13.00.02 / Кіржнер Світлана Єстланівна. – К., 2009. – 261 с.
6. Конотоп О.С. Методика навчання майбутніх філологів англійського діалогічного спілкування з використанням відеофонограми: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук.: 13.00.02 “Теорія і методика навчання: германські мови” / О.С. Конотоп. – К., 2010. – 26 с.
7. Коробейнікова Т.І. Зміст формування англомовної компетентності в діалогічному мовленні

ДИДАКТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ ДЛЯ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ АНГЛІЙСЬКОГО ПРОФЕСІЙНОГО ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ

майбутніх учителів / Т.І. Коробейнікова // Теоретичні питання культури, освіти та виховання. – 2014. – №49. – С. 70 – 74.

8. Максименко Л.О. Навчання професійно спрямованого англomовного діалогу майбутніх менеджерів невиробничої сфери: дис ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Людмила Олександрівна Максименко. – Київ. – 2012. – 280 с.

9. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підруч. для студентів вищих навч. закл. / [О.Б. Бігич, С.В. Гапонова, Г.А. Гринюк та ін.] / [автор. кол. С.Ю.Ніколаєва]. – [2-е вид.]. – К.: Ленвіт, 2002. – 328 с.

10. Носонович Е.В. Критерии содержательной аутентичности учебного текста / Е.В. Носонович, Р.П. Мильруд // Иностранные языки в школе. – 1999. – № 2. – С. 6 – 12.

11. Пассов Е.И. Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению / Пассов Е.И. – М.: Рус. яз., 1989. – 276 с.

12. Рогова Г.В. Методика обучения иностранным языкам в средней школе: учебное пособие / Г.В. Рогова. – М.: Просвещение, 1991. – 52 с.

13. Чирва І.В. Методика навчання майбутніх інженерів-програмістів англійського діалогічного мовлення з використання комп'ютерних програм: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 "Теорія і методика навчання іноземних мов: германські мови" / І. В. Чирва. – К., 2008. – 21 с.

References

1. Bychkova N. I. (1999). *Osnovy vykorystannia videofonohramy ta fonohramy dlia navchannia inozemnykh mov: monohrafiia* [Basics of video soundtracks and sound for learning foreign languages]. Kyiv: Vipol Publ, part I, 107 p. [in Ukrainian].

2. Vervovkina-Rakhal'skaya Y.N. (2007). *Metodika ispol'zovaniya Internet resursov v formirovanii kommunikativnoy kompetentsii studentov spetsializirovannykh vuzov na materiale obshchestvenno-politicheskoy tematiki: dis. ... kand. ped. nauk* [Methods of Internet resources using in the formation of the communicative competence of students of specialized universities with social and political subjects materials. Thesis for a candidate degree in pedagogical studies. Manuscript]. Moscow, 291 p. [in Russian].

3. Gasparyan L.A. (2014). *Obuchenie inoyazychnomu ustnomu rechevomu obshheniyu budushhego vracha v sfere prakticheskogo zdravookhraneniya: dis. ... kand. ped. nauk* [Learning of foreign language oral speech dialogue of future doctors in the practical health field. Thesis for a candidate degree in pedagogical studies. Manuscript]. Ekaterinburg, 241 p. [in Russian].

4. Danyliuk S.S. (2009). *Vykorystannia hrafichnykh zasobiv u tekstakh elektronnoi poshty* [Using graphical tools in email texts]. Naukovi zapysky. Seriya: Filolohiia. Vinnytsia: VDPUB Publ, pp. 216 – 219. [in Ukrainian].

5. Kirzhner S.E. (2009). *Navchannia maibutnikh yurystiv usnogo profesiino spriamovanoho anhliiskoho monolohichnoho movlennia z vykorystanniam*

avtentychnoi videofonohramy: dys. ... kandydata ped. nauk [Teaching future lawyers oral profession oriented English monologue speech with authentic video. Thesis for a candidate degree in pedagogical studies. Manuscript]. Kyiv, 261p. [in Ukrainian].

6. Konotop O.S. (2010). *Metodyka navchannia maibutnikh filolohiv anhliiskoho dialohichnoho spilkuvannia z vykorystanniam videofonohramy: avtoref. dys. na zdobuttia nauk stupenia kand. ped. nauk* [Teaching future philologists oral profession oriented English dialogue speech with video soundtracks]. Kyiv, 26 p. [in Ukrainian].

7. Korobeynikova T.I. (2014). *Zmist formuvannia anhlo-movnoyi kompetentnosti v dialohichnomu movlenni maybutnikh uchyteliv. Teoretychni pytannia kul'tury, osvity ta vykhovannia* [The content of the competence formation in English dialogical speech for future teachers. Theoretical questions of culture, education and training]. Kyiv: KNLU Publ, № 49, pp. 70 – 74. [in Ukrainian].

8. Maksymenko L.O. (2012). *Navchannia profesiino spriamovanoho anhlo-movnoho dialohu maibutnikh menezheriv nevyrobnychoi sfery: dys ... kand. ped. nauk* [Teaching future managers oral profession oriented English dialogue speech. Thesis for a candidate degree in pedagogical studies. Manuscript]. Kyiv, 280 p. [in Ukrainian].

9. Bihych O.B., Haponova S.V., Hryniuk H.A. (2002). *Metodyka vykladannia inozemnykh mov u serednikh navchalnykh zakladakh: pidruch. dlia studentiv vyshchyykh navch. zakl.* [Methods of teaching foreign languages in secondary schools. Textbook for university students]. Kyiv: Lenvit Publ, 328 p. [in Ukrainian].

10. Nosenovich E.V. (1999). *Kriterii sodержatel'noj avtenticnosti uchebnogo teksta. Inostrannye yazyki v shkole.* [The criteria for the authenticity of the content of the educational text. Foreign languages at school]. Moscow, № 2. pp. 6 – 12 [in Russian].

11. Passov E.I. (1989). *Osnovy kommunikativnoy metodiki obucheniya inoyazychnomu obshheniyu* [Fundamentals of communicative methods of teaching foreign language communication]. Moscow: Rus.yaz Publ, 276 p. [in Russian].

12. Rogova G.V. (1991). *Metodika obucheniya inostrannym yazykam v srednej shkole: uchebnoe posobie* [Methods of teaching foreign languages in high school: a tutorial]. Moscow: Prosveshhenie Publ, 52 p. [in Russian].

13. Chirva I.V. (2008). *Metodyka navchannia maibutnikh inzheneriv-prohramistiv anhliiskoho dialohichnoho movlennia z vykorystanniam kompiuternykh prohram: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk* [Methods of teaching in English dialogical speech of future engineers using ICT. Abstract]. Kyiv, 21 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 21.02.2017